

УДК 321

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-534-544](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-534-544)

Зеленський Сергій Миколайович кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правознавства, Центральноукраїнський інститут Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Варшавська, 2, м. Кропивницький, 25026, тел.: (0522) 27-50-07, <https://orcid.org/0000-0002-0945-4485>

Ярошенко Сергій Володимирович кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства, Центральноукраїнський інститут Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Варшавська, 2, м. Кропивницький, 25026, тел.: (0522) 27-50-07, <https://orcid.org/0009-0000-9792-8208>

Колісніченко Роман Миколайович доктор політичних наук, професор, директор, Центральноукраїнський інститут Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Варшавська, 2, м. Кропивницький, 25026, тел.: (0522) 27-50-07, <https://orcid.org/0000-0003-2418-402X>

ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В АСПЕКТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. Актуальність теми обумовлена загрозами безпековому середовищу в умовах війни. Негативний вплив людини на навколишнє природне середовище, пов'язаний з війною, постає загрозою для існування людства. Виникає необхідність оцінки загроз навколишньому середовищу, пов'язаних з війною. Військова загроза може бути із необхідністю оцінена, як загроза безпековому середовищу в аспекті національної безпеки в умовах війни шляхом проведення системно-цільового стратегічного аналізу небезпек та загроз на глобальному, національному та регіональному рівнях.

Результати проведеного стратегічного аналізу можуть бути використані для прийняття у сфері забезпечення безпеки і оборони держави.

Метою статті є висвітлення результатів дослідження критеріїв оцінки безпекового середовища в аспекті національної безпеки в умовах війни.

Відповідно мети дослідження виокремлено основний показник рівня стійкості певної системи або процесу. Виділено особливості та відмінності у визначенні рівнів стійкості складних систем: загальну стійкість, яка характеризує систему в цілому, та специфічну, яка характеризує її у межах питомої стійкості за ознаками загроз і небезпек.

Проблемною визнано ідентифікацію та оцінку каскадних ефектів в складній системі національної безпеки та оцінку стану та ефективності управління системою національної безпеки. Визначено поняття безпекового середовища, як сукупності зовнішніх і внутрішніх зв'язків між суб'єктами у всіх сферах національної безпеки, а також умови, чинники та обставини, які певним чином впливають або можуть вплинути на ці відносини.

Означено стратегічні орієнтири держави щодо оцінки стану та перспектив розвитку безпекового середовища в аспекті національної безпеки в умовах війни. Визнано необхідним формування в Україні достатньо стійкого економічного потенціалу, стабільної фінансової системи, людського ресурсу, як основи забезпечення власної безпеки. Незалежність держави, суверенітет та територіальна цілісність України визнано такими умовами, що дають нашій державі право вибору участі в колективних безпекових системах та/або союзах.

Ключові слова: безпекове середовище, національна безпека, ризики, загрози, рівень стійкості

Zelensky Sergey Mykolayovych Ph.D. (Law), assistant professor, Head of Department, Central Ukrainian Institute of PJSC «Interregional Academy of Personnel Management», St. Varshavska, 2, Kropyvnytsky, 25026, tel.: (0522) 27-50-07, <https://orcid.org/0000-0002-0945-4485>

Yaroshenko Sergij Volodymyrovych Candidate of Law, Associate Professor of the Department of Law, Central Ukrainian Institute of PJSC «Interregional Academy of Personnel Management», St. Varshavska, 2, Kropyvnytsky, 25026, tel.: (0522) 27-50-07, <https://orcid.org/0009-0000-9792-8208>

Kolisnichenko Roman Mykolayovych Doctor of Political Science, associate professor, Central Ukrainian Institute of PJSC «Interregional Academy of Personnel Management», St. Varshavska, 2, Kropyvnytsky, 25026, tel.: (0522) 27-50-07, <https://orcid.org/0000-0003-2418-402X>

ASSESSMENT OF THE STATE AND PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF THE SECURITY ENVIRONMENT IN THE ASPECT OF NATIONAL SECURITY IN THE CONDITIONS OF WAR

Abstract. The topicality of the topic is due to threats to the security environment in wartime conditions. The negative impact of man on the surrounding natural environment, associated with war, poses a threat to the existence of mankind. There is a need to assess the environmental threats associated with war. A military threat can be necessarily assessed as a threat to the security environment in the aspect of national security in wartime by conducting a systematic and targeted strategic analysis of dangers and threats at the global, national and regional levels.

The results of the conducted strategic analysis can be used for adoption in the field of ensuring the security and defense of the state.

The purpose of the article is to highlight the results of a study of the criteria for assessing the security environment in the aspect of national security in wartime conditions.

In accordance with the purpose of the research, the main indicator of the level of stability of a certain system or process is singled out. Peculiarities and differences in determining the levels of stability of complex systems are highlighted: general stability, which characterizes the system as a whole, and specific, which characterizes it within the limits of specific stability according to the signs of threats and dangers.

The identification and assessment of cascading effects in the complex national security system and the assessment of the state and effectiveness of the management of the national security system are recognized as problematic. The concept of the security environment is defined as a set of external and internal relations between subjects in all spheres of national security, as well as conditions, factors and circumstances that in a certain way affect or may affect these relations.

The strategic orientations of the state regarding the assessment of the state and prospects for the development of the security environment in the aspect of national security in conditions of war have been determined. It is recognized that it is necessary to form a sufficiently stable economic potential, a stable financial system, and human resources in Ukraine as the basis for ensuring one's own security. The independence of the state, sovereignty and territorial integrity of Ukraine are recognized as conditions that give our state the right to choose to participate in collective security systems and/or alliances.

Keywords: security environment, national security, risks, threats, level of stability

Постановка проблеми. Навколишнє середовище завжди містило небезпеки – це були та і нині є природні небезпеки, як то хижі тварини, надмірні холод і тепло, землетруси, буревії, цунамі, повені та ін.. До природних нині додалися й ті небезпеки, що викликані людським впливом на природу, техногенного характеру. Прикладами найбільш відомих аварій є аварії на Чорнобильській АЕС та Фукусімській АЕС.

Найбільшою катастрофою техногенного характеру, що сталася нещодавно, є руйнування Каховської ГЕС. Вона вочевидь демонструє негативний вплив людини на природу, пов'язаний з війною. Загрози навколишньому середовищу, які виникають у світі через соціальні конфлікти, найбільш гостра фаза яких – це вирішення їх з допомогою сили, війною, постають загрозою для існування людства.

То ж виникає необхідність оцінки загроз навколишньому середовищу, пов'язаних з війною. У контексті військової загрози необхідною є оцінка загроз

безпековому середовищу в аспекті національної безпеки в умовах війни шляхом проведення системно-цільового стратегічного аналізу небезпек та загроз на глобальному, національному та регіональному рівнях.

Результати стратегічного аналізу можуть бути використані задля прийняття державних рішень у сфері забезпечення безпеки і оборони держави і національної безпеки в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні аспекти проблем, пов'язаних з оцінкою безпекового середовища вивчали науковці, що проводять, як галузеві, так і міжгалузеві дослідження у напрямках економіки, права, психології, культури тощо. Серед найбільш значущих на наш погляд слід назвати: В. Богдановича, Д. Дубова, О. Корнієвського, Н. Нижник, А. Семенченка, В. Смолянюка та ін.

Метою статті є висвітлення результатів дослідження критеріїв оцінки безпекового середовища в аспекті національної безпеки в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. За ст.ст. 1, 2, 17, 18, 92 Основного Закону України визначають основні засади національної безпеки і оборони, мету та основні напрями державної політики, які виступають гарантіями захисту кожного громадянина України та суспільства в цілому від можливих загроз та небезпек.

Визначаючи та розмежовуючи повноваження всіх державних органів у сфері національної безпеки і оборони [1], визначено їх основні функції у цій сфері, порядок розгортання сил і розподілу засобів оборони, систему управління та взаємодії органів безпеки, визначено сили оборони, запроваджено комплексний підхід до аналізу, планування та контролю їх діяльності.

Уся сукупність ризиків і загроз національній безпеці, подолання їх можливих наслідків в умовах війни становить багатовимірну систему показників, яка підлягає ретельному аналізу з метою прогнозування можливих наслідків кожного ризику і загрози, шляхом оцінки за критеріями тяжкості, кількості, тривалості тощо. Подальший аналіз таких наслідків може змінити пріоритет найбільших серед виявлених ризиків і загроз.

Враховуючи світовий досвід наслідки впливу ризиків і загроз визначають стосовно таких основних груп об'єктів охорони:

- фізичних об'єктів, до яких належать об'єкти інфраструктури, житлові та адміністративні будівлі, комунікації тощо;
- людський ресурс, до якого належить життя, здоров'я фізичне й психічне, добробут населення;
- економічні та фінансові ресурси;
- навколишнє природне середовище;
- соціальний і політичний потенціал [2, с. 89].

Визначення потенціалу держави та основних цільових груп, на які загрози можуть вплинути найбільш негативно, пов'язано з виявленням

потенціалу їхньої стійкості та здатності протистояти загрозам із прийнятними втратами їх функціональності. Слід враховувати, що рівень допустимої шкоди визначається індивідуально, стосовно кожної цільової групи з урахуванням її основних характеристик та особливостей.

Безпекове середовище визначають як складну систему зовнішніх та внутрішніх відносин в усіх сферах загальної системи національної безпеки між суб'єктами, які мають певний ресурс, а також умов, факторів й обставин, що впливають або можуть на них впливати. Суб'єктами виступають держави, коаліції держав, бізнес-структури, політичні партії, об'єднання громадян тощо [3, с. 6].

Відносини між суб'єктами породжуються діями, які вони виконують виходячи зі своєї власної ідеології. Виконання цих дій вимагає ресурсних витрат для реалізації ідеологічних планів названих суб'єктів насамперед в економіці, політиці, культурній сфері.

Проведений нами аналіз дій суб'єктів, які мають вплив на безпекове середовище, виявив їх інтереси в означених сферах. Задля виконання поставлених завдань дослідження основними елементами безпекового середовища, які вивчались, були: інтереси найбільш могутніх суб'єктів міжнародних відносин, їхні потреби в економічній сфері, доступ до ресурсів.

Виділяємо найбільш важливі серед інших: ресурси суб'єктів, які визначаються їх розвитком у сфері техніки і технологій, економіки і політики, людських і природних ресурсів; протиріччя між інтересами найбільш впливових суб'єктів, що визначають тенденції розвитку системи міжнародних відносин, найбільш розвинені країни; зовнішні і внутрішні можливості найбільш впливових суб'єктів щодо забезпечення влади та балансу сил, як в середині країни, так і на зовнішній арені; основні дії суб'єктів (у т.ч. природи), які можуть негативно вплинути на систему міжнародних відносин і які розглядаються нами як ризики безпекового середовища [4, с. 4].

Оцінка стану та перспектив розвитку безпекового середовища, зокрема його глобальні, регіональні та національні аспекти, в умовах війни з урахуванням військової загрози національній безпеці, визначаємо першим етапом системно-цільового стратегічного аналізу, що надає усі необхідні вихідні дані для виконання подальших завдань і підготовку висновків.

Стратегічний системно-цільовий аналіз проводиться уповноваженим суб'єктом в ході комплексного огляду сектору безпеки і оборони. Серед основних проблем безпекового середовища окремо виділяємо фінансування розвитку Збройних Сил України, зокрема те, що бюджет України не є бюджетом інтенсивного розвитку, обсяг бюджетних видатків безпосередньо залежить від благодійної, гуманітарної та міжнародної допомоги. Неefективною є й структура видатків оборонного бюджету та відсутність об'єктивних можливостей зростання власних джерел доходу.

Ці недоліки стали однією з основних причин неготовності України до захисту своїх кордонів та значних втрат під час російської агресії протягом

2022-2023 років. Це переконує у необхідності дотримання чинного законодавства України, яке поєднує адміністративно-правові та фінансово-правові засади регулювання сфери безпеки і оборони в Україні, в тому числі й Збройних Сил України [5, с. 33]. Досягнення збільшення обсягу джерел доходу в Україні вбачаємо у модернізації оборонно-промислового комплексу.

Відповідно мети дослідження виокремлюємо такий основний концептуальний підхід до визначення показників і рівнів оцінки безпекового середовища, як показник рівня стійкості певної системи або процесу. Крім того, виокремлюємо особливості та відмінності у визначенні рівнів стійкості складних систем. Загалом можна оцінити рівень стійкості, як загальну стійкість системи і специфічну стійкість, як стійкість тих чи інших об'єктів до різних загроз або небезпек. В той час, як загальна стійкість характеризує систему в цілому, специфічна характеризує її у межах питомої стійкості за такими ознаками:

- стійкість об'єкта відносно певного виду загроз і небезпек природного характеру;
- стійкість певного об'єкта відносно до загроз і небезпек суспільного характеру.

Комплексна методологія оцінки рівня загроз і небезпек суспільного характеру базується на визначенні основних елементів системи та зв'язків між ними, включаючи цілі та мотивацію діяльності різних суб'єктів, фактори, що впливають на стан системи тощо. Відповідно до зазначеної дослідницької мети пропонується оцінювати стан різних підсистем в рамках загальної системи національної безпеки, та елементів, які мають деструктивний вплив на них, визначаючи наявність певних проблем стратегічного характеру в оцінюванні. Окремим напрямом оцінки є визначення чинників впливу на окрему підсистему, як складового елемента системи в цілому і визначення меж можливих змін.

Проблемною вважаємо ідентифікацію та оцінку каскадних ефектів в складній системі національної безпеки та оцінку стану та ефективності управління системою національної безпеки, у тому числі визначення формальних та неформальних зв'язків між основними факторами загроз окремим її елементам, зокрема безпековому середовищу, як сукупності зовнішніх і внутрішніх зв'язків між суб'єктами у всіх сферах національної безпеки, а також умови, чинники та обставини, які певним чином впливають або можуть вплинути на ці відносини. Конкретизація особливостей об'єкта дослідження (конкретної підсистеми) на основі аналізу інформації, отриманої шляхом оцінки, постає підґрунтям розробки відповідних стратегій зміцнення стійкості [6, с. 57].

Національна безпека України, як і міжнародна безпека, дедалі більше зазнає впливу процесів глобалізації. Вони постають визначальними у розвитку світової економіки та політики, а також призводять до радикальних змін у

міжнародному безпековому середовищі, яке стає усе більш динамічним та суперечливим. Під впливом глобалізації відбуваються зміни у міжнародній системі захисту миру і безпеки людства, розширюється склад учасників міжнародного політичного процесу, в якому усе більш значущою є політика України. Поряд з національними державами на сучасній світовій арені діють міжнародні об'єднання, організації та інші учасники, такі, як недержавні організації. Водночас спостерігається послаблення основних інститутів міжнародного регулювання сферою безпеки і співробітництва, що демонструє недостатню їх ефективність у протидії сучасним викликам і загрозам.

Стратегія національної безпеки безпосередньо пов'язується з розширенням співпраці України з НАТО, поглибленням політичного діалогу між Україною та членами Альянсу у питаннях безпеки, включаючи ядерну, і базується на таких основних засадах:

- стримування – розвиток обороноздатності та безпеки для запобігання збройній агресії проти України;
- стійкість – здатність суспільства та держави швидко адаптуватися до змін середовища безпеки та підтримувати стале функціонування, зокрема шляхом мінімізації зовнішньої та внутрішньої вразливості;
- взаємодія – розвиток стратегічних відносин із ключовими іноземними партнерами, насамперед з Європейським Союзом і НАТО та їх державами-членами, Сполученими Штатами Америки, співробітництво з іншими державами та міжнародними організаціями, виходячи з національних інтересів України [7, с. 147].

Посилення взаємодії та взаємозалежності країн світу породжує формування нових «центрів сили», конкуренція між якими за вплив над ресурсами постійно зростає. Підвищується рівень відкритості міжнародної системи безпеки, що відкриває нові безпрецедентні можливості і водночас створює нові загрози та виклики у сфері захисту безпекового середовища на глобальному, регіональному та національному рівнях.

Існує нагальна потреба у створенні більш гнучких систем взаємодії суб'єктів міжнародних відносин задля захисту власного безпекового середовища, здатних швидко та ефективно реагувати на нові виклики. Нова розстановка та співвідношення політичних сил змінює баланс сил та інтересів у світі, характер, масштаби та зміст колишніх викликів, загроз та ризиків. Регіональні та локальні виклики, які несуть загрозу безпековому середовищу дедалі більше глобалізуються, стають дедалі складнішими. Усе частіше загрози безпековому середовищу суб'єктів міжнародних відносин включають глобальні проблеми людства [8, с. 56].

Звертаємо увагу на те, що пандемія коронавірусу постала найбільшим глобальним викликом після Другої світової війни та вже нині і в подальшому буде приносити масштабні наслідки у медичній сфері, політичній, економічній, а також зміни у сфері захисту безпекового середовища.

Глобальні світові виклики, такі як зміни клімату, старіння населення, нові хвороби, фінансові кризи та поява нових технологій усе більше розділяють людство, аніж об'єднують його. Вони призводять до нарощування напруги, як в середині суспільств, так і у відносинах між країнами, що в подальшому може призвести до катастрофічних наслідків.

Державна політика стає усе більш нестабільною та суперечливою, і жоден регіон, ідеологія чи система управління не захищені від цього. Населення дедалі більш насторожено ставиться до державних інституцій і власних урядів, які, на думку людей, не бажають та і не в силах задовольнити їхні потреби. У пошуках шляхів забезпечення власної безпеки люди усе більше тяжіють до своїх знайомих і однодумців, включаючи етнічну, релігійну та культурну ідентичність, створюючи групи навколо спільних інтересів по захисту від загроз, зокрема таких як екологічні проблеми.

По мірі того, як населення набуває більших можливостей і вимагає від уряду усе більш надійних гарантій захисту безпекового середовища, уряди відчують дедалі більш серйозний тиск з боку населення, пов'язаний із новими викликами і загрозами та скороченням ресурсів щодо протистояння ним. Це збільшує розрив між урядом і населенням, що в подальшому призведе до політичної нестабільності та обмеження демократії.

Прискореними темпами відбуваються зміни в армії, демографії, економіці, технологіях, екологічних умовах, а також проявляються розбіжності у поглядах щодо моделей управління сферою захисту безпекового середовища. Імовірно усе більше посилення конкуренції між Китаєм і західною коаліцією на чолі зі Сполученими Штатами. Протистояння між ними торкається більшості регіонів світу, що спричиняє зміни в існуючих альянсах, міжнародних організаціях і правилах, що лежать в основі сучасної системи забезпечення безпеки міжнародного правопорядку, а російський вплив залишається одним із головних негативних і дестабілізуючих факторів.

З усіх спільних ризиків і викликів, з якими стикаємося кожна країна світу, зміни клімату постають найбільш важливими. Вчені попереджають, що без негайних спільних дій усіх без виключення країн світу найближчого десятиліття глобальні температури можуть перевищити критичний поріг потепління в 1,5 градуса за Цельсієм, після чого окремі найбільш катастрофічні наслідки зміни клімату будуть незворотними. Наслідки зміни клімату та надзвичайні гуманітарні катастрофи, що прогнозуються, справдяться найближчими роками через дедалі сильніші урагани та лісові пожежі в Сполучених Штатах, щорічні повені в Європі, подальше підвищення рівня моря в Океанії, збільшення попиту на воду на Близькому Сході, танення льодового покриву в Арктиці, посухи та смертельні температури в районах на півдні найбільшої неполярної пустелі світу Сахари.

Напруженість у світі зростає, оскільки країни змагаються за ресурси та енергетичні переваги на фоні зростаючих гуманітарних потреб, відсутності

продовольчої безпеки та загроз життю і здоров'ю населення, потенційної нестабільності у світі, регіональних та локальних конфліктів, масової міграції. Постає необхідність захисту світового лісового покриву, електрифікації транспортного сектору, направлення фінансових потоків на створення енергетичної революції задля запобігання кліматичній кризі. Посилюється геополітичний імператив у зовнішній і внутрішній політиці держав світу у напрямі зменшення залежності від держав, які використовують енергію як зброю примусу.

Глобальні економічні проблеми в усіх державах світу, спричинені пандемією коронавірусу, розширилися та поглибилися, оскільки попит на вакцини випереджав можливості постачальників і перевантажував ланцюги їх поставок. Споживачі в усьому світі стикаються зі стрімким зростанням цін на енергоносії та дедалі більшою продовольчою небезпекою, що загострює такі явища, як міграція та корупція. Крім того, авторитарні уряди часто зловживають своїм впливом на глобальний економічний порядок, використовуючи свої зв'язки та сильні сторони. Саме через це доволі сильно збільшуються витрати на рух основних товарів, використовуючи свій вплив на світовому ринку та контроль над глобальною цифровою інфраструктурою. Вони відмивають і приховують свої доходи від корупції за кордоном через підставні компанії.

Злочинні дії транснаціональних компаній спонсоруються державами шляхом використання цифрової економіки з метою отримання та переміщення коштів у сфері незаконного обігу зброї, здійснення терористичних атак, розпалювання конфліктів серед населення, вимагання у звичайних громадян з використанням програмного забезпечення або кібератак на національні системи охорони здоров'я, фінансові установи та критичну інфраструктуру. Усі ці виклики і загрози безпековому середовищу обмежують політичні можливості нашої держави та наших союзників і партнерів щодо просування власних інтересів безпеки та задоволення основних потреб наших громадян.

Війна в Україні сприяє пошуку шляхів до утворення низки нових військових та/або політичних альянсів у світі, які будуть меншими за розміром, але більш гнучкими і спроможними запропонувати своїм учасникам більш ефективні гарантії безпеки перед російською загрозою. Необхідність пошуку рішення у питанні припинення війни в Україні та надання нашій державі надійних зовнішніх гарантій безпеки вже зараз постає стимулом для переформатування застарілої і неефективної системи міжнародної безпеки та її інституцій.

Вочевидь потребує реформування громіздка структура ООН, як провідної міжнародної організації в питаннях забезпечення миру і безпеки людства, зокрема її консенсусна система прийняття рішень та складна система управління. Реформування такої інституції буде складним і довготривалим процесом. Вже зараз можна з упевненістю прогнозувати зміни глобального

безпекового середовища, які слід розглядати ризиками, що містять, як нові можливості для розвитку, так і потенційні загрози у разі виникнення суперечок на шляху реформування системи міжнародної безпеки [9, с. 77].

Війна Російської Федерації проти України стала причиною значних змін у світовій економіці, зміни ланцюгів поставок ряду сировини та продуктів харчування, спричинила коливання цін на світових ринках та падіння темпів економічного зростання тощо. Економіка України зазнало і продовжує зазнавати значних втрат. Лише сподіватися можна на те, що ці втрати будуть частково компенсовані міжнародною спільнотою та можливими репараціями, отриманими від Російської Федерації з рішеннями Міжнародного суду ООН. Проте, відновлення економіки та людського потенціалу України вочевидь буде складним і довготривалим процесом.

Висновки. З огляду на викладене, вважаємо пріоритетним напрямом державної політики постійний моніторинг безпекового середовища в аспекті національної безпеки шляхом його оцінки, аналізу та визначення перспектив розвитку у сфері:

- безпеки та оборони;
- пошуку зовнішніх гарантій безпеки та розвиток двосторонніх відносин зі стратегічними партнерами;
- відновлення економічного та людського потенціалу України;
- розвитку національної системи стійкості;
- державного будівництва та управління;
- завершення розпочатих реформ.

Означені нами стратегічні орієнтири держави щодо оцінки стану та перспектив розвитку безпекового середовища в аспекті національної безпеки в умовах війни полягають у формуванні в Україні достатнього економічного потенціалу, стійкої фінансової системи, людського ресурсу, як основи забезпечення власної безпеки та стабільного інтенсивного розвитку [10, с. 231]. Лише незалежність держави, суверенітет та територіальна цілісність України дають право вибору участі в колективних безпекових системах та/або союзах.

Під час війни в Україні пройшли випробування на міцність основні об'єкти охорони, стратегічні і тактичні плани їх захисту, механізми забезпечення національної безпеки та стабільності. Суттєві зміни в безпековому середовищі, які спостерігаються в Україні, слід враховувати у післявоєнному будівництві державних інституцій, визначенні шляхів забезпечення національної безпеки, підвищення ефективності державного управління тощо.

У зовнішній політиці Україна, як одна з країн-засновниць ООН має право брати активну участь у реформуванні цієї міжнародної організації з метою підвищення її ефективності відповідно цілей, завдань та принципів діяльності, визначених Статутом ООН, щодо забезпечення шляхом вжиття ефективних колективних заходів задля запобігання та усунення загроз безпеці і миру у світі.

Література:

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241.
2. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с.
3. Бочарніков В. П., Свєшніков С. В. Безпекове середовище 2030 : монографія. Київ : Майстер книг, 2019. 76 с.
4. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Вид-во Наш Формат, 2020, 320 с.
5. Підхід до оцінювання безпекового середовища в сучасних умовах ведення збройної боротьби [Електронний ресурс] В. Ю. Богданович, О. А. Ільяшов, В. С. Комаров, В. В. Олексіюк. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2021. № 2. С. 33-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpcvds_2021_2_6
6. Безпекове середовище 2033 : Монографія. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2022. 117 с.
7. Житник О. М. Майбутнє безпекове середовище в контексті державного стратегічного планування: концептуальний підхід. Право та державне управління. 2018. № 4. С. 144–149.
8. Strategic communications in the formation of the Ukrainian national security system : Monograph / under general editorship of L.S. Khorishko. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. 188 p.
9. Ситник Г.П., Орел М.Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підручник. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с. С. 77.
10. Феномен безпеки : соціально-гуманітарні виміри. За заг. наук. редакцією Віталія Мудракова. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2022. 332 с.

References:

1. Pro nacionalnu bezpeku Ukrayini : Zakon Ukrayini vid 21.06.2018 № 2469-VIII. Vidomosti Verhovnoyi Radi Ukrayini. 2018. № 31. St. 241.
2. Reznikova O. O. Nacionalna stijkist v umovah minlivogo bezpekovogo seredovisha : monografiya. Kiyiv : NISD, 2022. 532 s.
3. Bocharnikov V. P., Svyeshnikov S. V. Bezpekove seredovishe 2030 : monografiya. Kiyiv: Majster knig, 2019. 76 s.
4. Kissindzher G. Svitovij poryadok. Rozdumi pro harakter nacij v istorichnomu konteksti. K.: Vid-vo Nash Format, 2020, 320 s.
5. Pidhid do ocinyuvannya bezpekovogo seredovisha v suchasni umovah vedennya zbrojnoyi borotbi [Elektronnij resurs] V. Yu. Bogdanovich, O. A. Ilyashov, V. S. Komarov, V. V. Oleksiyuk. Zbirnik naukovih prac Centru voyenno-strategichnih doslidzhen Nacionalnogo universitetu obroni Ukrayini imeni Ivana Chernyahovskogo. 2021. № 2. S. 33-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpcvds_2021_2_6
6. Bezpekove seredovishe 2033 : Monografiya. Kiyiv : NUOU imeni Ivana Chernyahovskogo, 2022. 117 s.
7. Zhitnik O. M. Majbutnye bezpekove seredovishe v konteksti derzhavnogo strategichnogo planuvannya: konceptualnij pidhid. Pravo ta derzhavne upravlinnya. 2018. № 4. S. 144–149.
8. Strategic communications in the formation of the Ukrainian national security system : Monograph / under general editorship of L.S. Khorishko. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. 188 p.
9. Sitnik G.P., Orel M.G. Nacionalna bezpeka v konteksti yevropejskoyi integraciyi Ukrayini: pidruchnik. Kiyiv : Mizhregionalna Akademiya upravlinnya personalom, 2021. 372 s. S. 77.
10. Fenomen bezpeki : socialno-gumanitarni vimiri. Za zag. nauk. redakciyeyu Vitaliya Mudrakova. Hmelnickij : FOP Melnik A.A., 2022. 332 s.